

13.1. Ο Εθνικός Στόχος - Μια Ταχεία και Δίκαιη Απανθρακοποίηση

(Strategic Analysis: The National Target - A Rapid and Just Decarbonization)

Σελίδα 1: Η Διάγνωση του Προβλήματος και η Προτεινόμενη Λύση

1. Συνοπτική Αξιολόγηση

Η δέσμευση του ΚΟΣΜΟΥ για την επιτάχυνση της μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (GHG) με στόχο **πάνω από -55% έως το 2030** (σε σχέση με το 1990) αποτελεί την πιο φιλόδοξη και επιστημονικά αναγκαία περιβαλλοντική πολιτική του προγράμματος. Η στρατηγική είναι ολοκληρωμένη και συστημική. Αναγνωρίζει ορθά ότι ο κύριος όγκος της μείωσης θα προέλθει από τον ενεργειακό τομέα (**επιτάχυνση μετάβασης σε ΑΠΕ, ενεργειακή απόδοση**), αλλά καινοτομεί, εστιάζοντας, με μια επιπλέον επένδυση ~€100 εκατομμυρίων, και στους "δύσκολους" τομείς: **τη γεωργία, τις μεταφορές και τη βιομηχανία**. Η χρηματοδοτική στρατηγική, που αξιοποιεί ένα μείγμα ευρωπαϊκών πόρων (RRF, Ταμείο Συνοχής) και εθνικών (Πράσινο Ταμείο), είναι απολύτως κατάλληλη για την κλίμακα της πρόκλησης.

2. Η Στρατηγική Σημασία του Στόχου Μείωσης Εκπομπών

Η επίτευξη του στόχου για -55% δεν είναι απλώς μια συμμόρφωση με τις ευρωπαϊκές υποχρεώσεις (Fit for 55). Είναι μια πράξη εθνικής αυτοπροστασίας και οικονομικής διορατικότητας.

- **Η Υπαρξιακή Απειλή της Κλιματικής Κρίσης:** Η Ελλάδα, ως μεσογειακή χώρα, βρίσκεται στην "κόκκινη ζώνη" της κλιματικής αλλαγής. Η αποτυχία να συμβάλλουμε αποφασιστικά στην παγκόσμια προσπάθεια μείωσης των εκπομπών σημαίνει ότι αποδεχόμαστε ένα μέλλον με πιο έντονους καύσωνες, πιο καταστροφικές πυρκαγιές, μεγαλύτερη λειψυδρία και άνοδο της στάθμης της θάλασσας. Η κλιματική δράση είναι πολιτική επιβίωσης.
- **Οικονομική Ευκαιρία και Πρωτοπορία:** Οι χώρες που θα ηγηθούν της πράσινης μετάβασης θα είναι οι οικονομικοί νικητές του 21ου αιώνα. Η επένδυση στην απανθρακοποίηση δημιουργεί νέες αγορές, προσελκύει "πράσινα" κεφάλαια και οδηγεί στην ανάπτυξη και εξαγωγή καθαρών τεχνολογιών. Μια φιλόδοξη κλιματική πολιτική δεν είναι βάρος, αλλά ένας ισχυρός μοχλός για τον εκσυγχρονισμό και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.
- **Διεθνής Αξιοπιστία:** Η υιοθέτηση ενός φιλόδοξου εθνικού στόχου, εναρμονισμένου με την επιστήμη και τις ευρωπαϊκές δεσμεύσεις, ενισχύει την αξιοπιστία και το κύρος της Ελλάδας στη διεθνή σκηνή. Τη μετατρέπει από έναν παθητικό δέκτη πολιτικών σε έναν ενεργό και υπεύθυνο εταίρο.

3. Αποδομώντας την Προτεινόμενη Λύση του ΚΟΣΜΟΥ

Η στρατηγική του ΚΟΣΜΟΥ είναι ολιστική, καθώς αναγνωρίζει ότι η απανθρακοποίηση απαιτεί δράση σε όλα τα μέτωπα:

- **Ο Κύριος Μοχλός (Σύνδεση με Στόχο 7):** Η πολιτική ορθά συνδέει την επίτευξη του στόχου πρωτίστως με τις πολιτικές του ενεργειακού τομέα: την **επιτάχυνση της**

μετάβασης σε ΑΠΕ (Στόχος 7.2) και την **ενεργειακή απόδοση** στα κτίρια (Στόχος 7.1). Αυτοί οι δύο τομείς είναι υπεύθυνοι για το μεγαλύτερο μερίδιο των εκπομπών και εκεί μπορεί να επιτευχθεί η πιο γρήγορη και οικονομικά αποδοτική μείωση.

- **Η Στοχευμένη Παρέμβαση στους "Δύσκολους" Τομείς:** Εδώ βρίσκεται η καινοτομία της πρότασης. Η επένδυση των ~€100 εκατομμυρίων κατευθύνεται στους τρεις τομείς όπου η μείωση των εκπομπών είναι πιο δύσκολη:
 1. **Γεωργία:** Χρηματοδότηση για την υιοθέτηση πρακτικών "έξυπνης γεωργίας" που μειώνουν τις εκπομπές μεθανίου (π.χ. από την κτηνοτροφία) και υποξειδίου του αζώτου (π.χ. από τα λιπάσματα), όπως η βελτιωμένη διαχείριση της κοπριάς και η γεωργία ακριβείας.
 2. **Μεταφορές:** Πέρα από την ηλεκτροκίνηση (Στόχος 7.4), η πολιτική στοχεύει στην προώθηση των δημόσιων μεταφορών και στη μείωση των οδικών εμπορευματικών μεταφορών μέσω της ενίσχυσης του σιδηροδρόμου (Στόχος 9.2).
 3. **Βιομηχανία:** Παροχή κινήτρων για την υιοθέτηση νέων, καθαρών τεχνολογιών και την αύξηση της ενεργειακής αποδοτικότητας στις παραγωγικές διαδικασίες (Στόχος 9.3).

Σελίδα 2: Υλοποίηση, Ρίσκα και Πολιτική Επικοινωνία

4. Ανάλυση Στρατηγικής Υλοποίησης και Χρηματοδότησης

- **Φορείς Υλοποίησης:** Η δομή είναι οριζόντια και απαιτεί ισχυρό συντονισμό. Το **ΥΠΕΝ**, ως αρμόδιο για την κλιματική πολιτική, έχει τον ηγετικό ρόλο. Η συνεργασία με τα τομεακά υπουργεία (**Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης** και **Υπ. Υποδομών**) είναι απολύτως κρίσιμη για την εφαρμογή των μέτρων στους αντίστοιχους τομείς.
- **Χρηματοδοτικό Μοντέλο:** Η χρηματοδότηση των ~€100 εκατομμυρίων από ένα μείγμα του **RRF**, του **Ταμείου Συνοχής** και του **Πράσινου Ταμείου** είναι η κατάλληλη προσέγγιση. Οι ευρωπαϊκοί πόροι μπορούν να χρηματοδοτήσουν τις μεγάλες επενδύσεις, ενώ το εθνικό Πράσινο Ταμείο μπορεί να προσφέρει ευελιξία για τη χρηματοδότηση μικρότερων, καινοτόμων δράσεων.

5. Πιθανά Ρίσκα και Στρατηγικές Αντιμετώπισης

1. **Ρίσκο Αποτυχίας Συντονισμού:** Το μεγαλύτερο ρίσκο είναι η έλλειψη πραγματικού συντονισμού μεταξύ των συναρμόδιων υπουργείων. Το κάθε υπουργείο μπορεί να δίνει προτεραιότητα στους δικούς του, τομεακούς στόχους, υπονομεύοντας τον εθνικό κλιματικό στόχο.
 - **Αντιμετώπιση:** Ο ρόλος της Μονάδας Υλοποίησης ΣΒΑ στην Προεδρία της Κυβέρνησης ως κεντρικού συντονιστή είναι καθοριστικός. Πρέπει να θεσπιστεί ένας "Εθνικός Κλιματικός Νόμος" που θα θέτει δεσμευτικούς στόχους μείωσης εκπομπών για κάθε τομέα της οικονομίας.

2. **Ρίσκο Αντίδρασης από τους Επηρεαζόμενους Κλάδους:** Η μετάβαση θα απαιτήσει σημαντικές αλλαγές στον τρόπο λειτουργίας της γεωργίας, των μεταφορών και της βιομηχανίας. Οι κλάδοι αυτοί μπορεί να αντιδράσουν, επικαλούμενοι το υψηλό κόστος και την απώλεια ανταγωνιστικότητας.
 - ο **Αντιμετώπιση:** Η μετάβαση πρέπει να είναι "δίκαιη". Τα ρυθμιστικά μέτρα πρέπει να συνοδεύονται από γενναιόδωρα προγράμματα χρηματοδοτικής και τεχνικής υποστήριξης για να βοηθηθούν οι αγρότες και οι επιχειρήσεις να προσαρμοστούν. Τα οφέλη της μετάβασης (π.χ. χαμηλότερο ενεργειακό κόστος, νέα αγορά "πράσινων" προϊόντων) πρέπει να αναδεικνύονται συνεχώς.
3. **Ρίσκο Αδυναμίας Εφαρμογής των Μέτρων:** Η εφαρμογή μέτρων σε διάσπαρτους τομείς όπως η γεωργία είναι πολύ πιο δύσκολη από ό,τι στον τομέα της ενέργειας. Ο έλεγχος και η παρακολούθηση χιλιάδων μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων είναι μια τεράστια διοικητική πρόκληση.
 - ο **Αντιμετώπιση:** Πρέπει να δοθεί έμφαση στα έξυπνα οικονομικά κίνητρα (π.χ. σύνδεση των επιδοτήσεων της ΚΑΠ με κλιματικές επιδόσεις) παρά στους τιμωρητικούς ελέγχους. Η αξιοποίηση της τεχνολογίας (π.χ. δορυφορική παρακολούθηση) μπορεί επίσης να βοηθήσει.

6. Πολιτική Επικοινωνία & Αφήγημα

- **"Η Ελλάδα στην Πρώτη Γραμμή της Κλιματικής Δράσης":** Ένα αφήγημα εθνικής ευθύνης και ηγεσίας. "Η χώρα μας πλήττεται περισσότερο από την κλιματική κρίση, γι' αυτό και πρέπει να είμαστε στην πρώτη γραμμή της λύσης. Μετατρέπουμε την απειλή σε ευκαιρία και γινόμαστε πρωταθλητές της πράσινης μετάβασης."
- **"Μια Οικονομία που Σέβεται τον Πλανήτη, μια Οικονομία που Έχει Μέλλον":** Το μήνυμα αυτό συνδέει άμεσα την περιβαλλοντική προστασία με την οικονομική ευημερία. "Η παλιά, ρυπογόνος οικονομία πεθαίνει. Επενδύουμε στην καθαρή ενέργεια, τη βιώσιμη γεωργία και τις πράσινες μεταφορές γιατί αυτή είναι η μόνη οικονομία που μπορεί να προσφέρει ευημερία και ασφάλεια στις επόμενες γενιές."
- **"Όλοι Μαζί για το Κλίμα":** Πρέπει να τονιστεί ότι η επίτευξη του στόχου απαιτεί τη συμβολή όλων. "Η μάχη για το κλίμα δεν είναι δουλειά μόνο της κυβέρνησης. Είναι μια εθνική προσπάθεια. Από τον τρόπο που παράγουμε την ενέργειά μας, μέχρι τον τρόπο που καλλιεργούμε τη γη μας και μετακινούμαστε στις πόλεις μας, κάθε τομέας και κάθε πολίτης έχει έναν ρόλο να παίξει."

7. Συμπέρασμα

Η πολιτική για τη μείωση των εκπομπών είναι η ολιστική στρατηγική που πλαισιώνει όλες τις επιμέρους πράσινες πολιτικές του προγράμματος. Ο στόχος του -55% είναι φιλόδοξος αλλά απολύτως αναγκαίος. Η επιτυχία του εξαρτάται από την ικανότητα της κυβέρνησης να εφαρμόσει αποτελεσματικά τις μεταρρυθμίσεις στον τομέα της ενέργειας και, κυρίως, να σχεδιάσει και να εφαρμόσει έξυπνες, δίκαιες και αποτελεσματικές πολιτικές για την απανθρακοποίηση των πιο "δύσκολων" τομέων της οικονομίας. Θα απαιτήσει ισχυρό συντονισμό και πολιτική βούληση,

αλλά η επίτευξή του είναι προϋπόθεση για ένα ασφαλές, βιώσιμο και ευημερούν μέλλον για την Ελλάδα.